

KIS LAP

SZERKESZTI: Förgő-bácsi

FŐMUNKATARTÓ: Benedek Elek

LXV. kötet

17. szám.

1903. október 25-én.

Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fillér.

Megjelen minden vasárnap.

NAGYANYÓ KÖNYVE. (Lásd a 261. lapon.)

rtam meg a
is roppant
álltam, de
nál ragyo-
alkonyat-
n fűröztött
még a gyár-
nappal ha
Pongrácz
a a 6 évtől
korosztály-
nehezled a
meg nagyon
ényt. Hogy
knek, hol a
yben pana-
forrott kéz-
a te ákom-
tetüinél. —
z előfizetési
bban a fel-
lött a Kis
s a te kis
sokkal meg-
k hozzá. —
Förgő bácsi
kiadó-híva-
nem bírok
k ama vers
l s az egé-
v. A »rej-
löttétek be-
közül (arab
öngé. Ujabb
ket is, vala-
kivántok. —
kedves raj-
Szó szerint
s. Elég ha
tet felkölti.
lőkat hány
örténetét is
épp az a
tet fel vala-
tára folya-
Ifj. Bonyi
a. — Több

R.

sten.

Rákolti György utazása.

HETEDIK
FEJEZET
I.

REGÉNYES ELBESZÉLÉS

IRTA
ABONYI ÁRPÁD.

(Folytatás.)

CAVALCANTI lovag, akihez eziránt kérdést intézett, röviden azt a választ adta, hogy a »Negro« pár óra múlva keresztül fog haladni a 10-dik szélességi fokon.

— Még két nap, uram és el fogjuk érni a Kongót.

— Boesánat, a kérdezősködésért, mondotta Rákolti, türelmetlen vagyok.

— Magam is, felelte kurtán a tengerész.

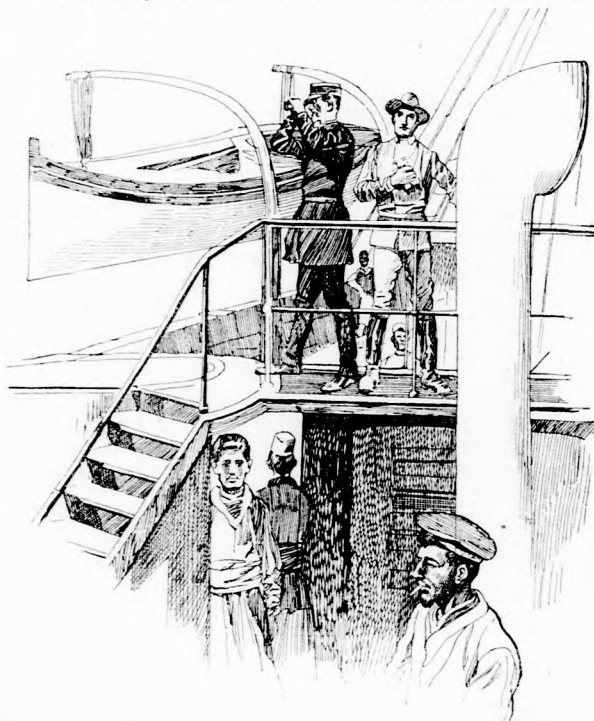
A »lovag« ur modora általában nagy változást mutatott. Amilyen szivélyes, udvarias és jókedvűen vidám volt eddig, annyira zárkózott lett egyszerre, minden átmenet és magyarázat nélkül. Mintha kieserelték volna. Sovány arcán néha erős izgatottságot lehetett észrevenni. Szemei nyugtalanul tapadtak a parancsnoki hidon álló táveső lencséjére, melyen át a leggondosabb kutatás alá vette keleti és déli irányban a tengert.

Rákolti egy ideig szótlanul nézte, azután megállt a szélfogó kémények közelében, s maga is vizsgálni kezdte a láthatárt egy

8-as tábori látesövön keresztül.

Pereekig vizsgálódott, de semmit sem tudott észrevenni. Az óriási víztükör mozdulatlanul terjedt a messzeségbe. Füstnek, mely valamely idegen gőzös közelségét árulta volna el, sehol semmi nyoma.

— Himmel sacrament! mormogta ingerülten a kapitány, s idegességében szinte leütötte állványáról a távesövet — nem látom . . .

— Mi baj, kapitány ur? kérdezte Rákolti.
 — Az, hogy nem tudom meglátni!
 — Mit?
 — A kopót!
 — Kopót? Itt a tengeren? Vagy talán...
 — Ugy van, amint sejti! kiáltotta nyers hangon a tengerész; a »*Negro*«-t már több mint kilenc órája üldözi egy angol kopó — egy átkozott páncélos kutya!

Cavalcanti kapitányt sima modora tökéletesen cserben hagyta. Dühösen dobbantott hosszú lábaival, s négy-öt parancsot röpitett le arabjainak majdnem ugyan-egy időben a parancsnoki hídról. Azután felkiáltott:

— A minden ördögökre! Nem hagyom magamat elfogatni.
 — De uram, jegyezte meg kételkedve az ifju, bizonyos ön abban, hogy üldözik?

— Nem mesélek! válaszolta indulatosan a kapitány.

— Schol sem látni semmit...

— Mondom önnek, hogy a cirkáló angol flotta egyik ágyú-naszádja már kilenc óra óta nyomomban van!

— Nem látok semmit.

— Mit tudja ön? Oh a kutya... a kutya! harsogta indulatos dühvel a hosszú Ritter. Megszagolta, hogy mi van a *Negro* hasában! De nem fog utólélni... nyomot vesztek... itthagynom az átkozottat!

— Hadihajóról van szó?

— Természetesen! A 10-ik szélességi foktól lefelé, végig az egész nyugat afrikai parton és a guineai öbölben, mindenütt cirkálnak ezek a nyomorultak! A mult hónapban keresztül tudtam bujni köztük, nem vettek észre; most azonban észrevett egy ilyen kopó és nyomomban van. Azt mondja ön, hogy nem látja! Persze... mit ért ön ehhez! Elégedjék meg annyival, hogy veszélyben forog, s könnyen megeshetik, hogy lekerül velem együtt a tenger fenekére!

Cavalcanti lovag epésen elkacagta magát.

— Most pedig, fiatal barátom, mondotta parancsoló hangon, legyen szives és hagyja el a földézetet!

Rákolti elismerte, hogy minden kapitány föltétlen ur a maga hajóján, a hosszú Ritter kiméletlen hangja azonban felboszantotta. A magyar ember vére könnyen lobban.

— Megyek, uram, válaszolta esipősen: meg kell azonban jegyeznem, hogy modorát, enyhén szólva, legalább is furesának tartom.

— Sajnálom! Nines időm!

— Művelt embernek erre mindig van ideje! vágta oda haraggal az ifju.

Cavaleanti lovag arcát vörösre festette a vér.

— Nines időm . . . értette? . . . nines időm, hogy az ön feleseléseivel foglalkozzam! Kérem, vonuljon vissza azonnal és ne ingereljen!

Rákolti végig nézte vállán keresztül a hosszú urat.

— Ugy látom, felelte megvető mozdulattal, hogy nem tudja, mit beszél. Elvesztette a fejét. Olybá veszem tehát, mintha semmit sem mondott volna.

Ezzel megfordult és otthagya a kapitányt. Az még utána kiáltott valami indulatos szót, de azt már nem lehetett hangja rikácsolásától megérteni.

— Jellemző változás! Ime, egy eladdig mindenkori udvariasnak mutatkozó ember, kinek lényéről a veszély előérzete oly gyorsan és oly tökéletesen letörli a műveltség minden mázát, hogy ez a dolog már nem is bosszantó többé, hanem egyszerűen nevetséges. Egy ily egész benső tartalmából kiforgatott, fejvesztett ember csakugyan nem sérthet meg. Talán nem is volt szándékában.

Rákolti gyorsan lobbanó, heves és gyakorta erőszakos temperamentumot (vérmérsékletet) örökölt ingyen ajándék gyanánt a természettől, de gyors föllobbanásai mellett is ritka higgadtsággal tudta megítélni az embereket, akik szenvedélyességét felköltötték.

Alig, hogy faképnél hagyta a kapitányt, már nem neheztelt rá. Haragja elpárologott. Meg tudta érteni a veszélyes helyzetet, mely ez embert és hajóját fenyegeti s éppen nem esodálkozott rajta, hogy minden egyébről megfélelkezve, izgatottságában oly neveletlen magaviseletre ragadtatta magát, mint egy teherhordó. Csak a legkiválóbb jellemű férfiak őrzik meg lényök nemességét az élet válságos perceiben. De mily kevés az ilyen igazán nagy ember! A lelki nemesség és jellembeli szilárdság ily rendkívüli tökélyét Ritter Franz v. Cavaleanti urtól csakugyan nem lehetett megkívánni.

(Folytatása következik.)

NAGYANYÓ KÖNYVE.

(Képpel a címlapon.)

*Nagyanyónak van egy könyve,
Kopott, régi könyve.
Valahányszor előveszi:
Megered a könnye.*

*Pedig csupa mulatságos,
Víg mese van benne,
Más olvasót bújában is
Jókedvűvé tenne!*

*Haj, de neki minden sora:
Múlt időknék árnya,
S mint ha sárga lapjai közt
Holtak lelke járna.*

*Holtak lelke! Kis fiának
Mennybe szállott lelke,
Ki e könyvben egykor, régen
Nagy örömet lelte.*

*Am egyszerre jött a nagy év,
Negyvennyolcának éve
S nagyanyóka kis fiának
Dicsőséges vége.*

*Kis dobosnak nevezték csak,
S ahol dobja pergett,
Bizonyos volt, hogy a honvéd
Németeket kerget.*

*Pergett a dob, míg egyszerre
Vér futott le rajta
S elhallgatott, mint gazdája
Halványuló ajka.*

*A honvédek piros arcát
Könyv futotta végig:
A csatákban így dobolni
Senki sem fog nékik!*

*Eltemették. Tisztelegtek,
Mint hősknek szoktak...
Trombita szólt: s a vitézek
Új harcokba fogtak.*

*Igy esett ez, régen esett,
De csak másnak régen —
Nagyanyónak: mint ha tegnap
Esett volna éppen.*

*S valahányszor belenéz a
Régi, kopott könyvbe,
Minden lapján, minden során
Végig pereg könnye...*

Roboz Andor.

A MAGYAR SZABADSÁGHARC BÓL.

A gyerek tüzérek.

Szabadság harcunk alatt a honvéd-tüzérséghez leginkább a diákság tódult. S ezek az éles tekintetű, fürgé gyerkőcök csakhamar bámulatra-méltó ügyességre tettek szert. Irányzásuk oly szabályszerű, lövésük oly biztos volt, hogy maga az ellenség is bámulattal adózott nekik. Sőt egy ideig azt hitték, hogy francia és porosz tüzérek működnek ágyuinknál.

A schwechati mérközésnél már kiadták a parancsot a visszavonulásra. Az összes ágyuk elnémultak, csak a 4-ik ütég egyik ágyuja, melyet hat cingár diák kezelt, szórta a halált. De végre ennek is mozdulnia kellett.

— Siessünk! kiáltotta Már István, tüzemester.

— Hagyj még egyet löni, Pista! rimázkodott Veress Jancsi, egy tizenhat éves fiú.

— Nem szabad. Sietnünk kell, nyakunkon az ellenség!

— Csak egyetlen egyet. Bizony Isten, adok egy kiftit!

És Már Pista, aki maga is csak tizenhét éves legényke volt, nyilván a kifti kedvéért, végre is engedett az unszolásnak.

Az ágyu, mintegy búcsuzóul még egyszer elbődült s bűgő golyója végig szántott az osztrákok sorain.

Mind ez egy pillanat műve volt. Aztán, egy-kettő!... a lovak közé csördítve, menekültek ők is tovább.

A váci csata előtt.

Az isaszeghi döntő győzelem után hadtestével Damjanich Vác felé nyomult, melyet az ellenség tartott megszállva.

A hegy-völgyes vidékre sűrű köd borult, melyből csakhamar eső kerekedett, s bőrig áztatta csapatainkat.

Damjanich nagy csontos lován a 3-ik zászlóalj elé ugratott és bizalmaskodva leszólt a fiukhoz:

— Gyerekek! Hát bemenjünk Vácra?

— Be bizony, mert itt künn nagyon esik, válaszolt az egyik hadnagy.

— Igen ám; de német van Vácön. Hát kiverjük a németet?

— Ki hát! zúgta rá lángra gyúlt arcával az egész zászlóalj.

— Jól van, hát kiverjük. Befütyülünk neki! vetette oda elhatározóan Damjanich.

És csakugyan ujolog »befütyültek« a németnek: kiverték Vácra.

Zapetykó a huszár huszár

A MI FALUNKBAN a legnevezetesebb ember Zapetykó volt.

Ez a Zapetykó nem volt valami nagyon okos, se nagyon ostoba. Nadrágban és csizmában járt mint a többi ember. Bajusza volt, meg két füle. Miért volt tehát olyan nevezetes? Semmi másért, mint azért, hogy állandóan piros huszár-sapkát hordott, melyet soha sem vett le a fejről.

Ez a piros huszársapka volt az okozója Zapetykó nevezetességeinek. Kackiásan félre-csapta a fején és büszkén lépegetett. De bizony az emberek sokáig nem törődtek se vele, se a sapkájával. Utóvégre huszársapkája lehetett volna másnak is.

Történt egyszer, hogy idegenek érkeztek a faluba. Vándor legények voltak és a nagy korcsmában ütötték fel tanyájukat. Zapetykó ott ödögött a korcsma körül és kíváncsian nézegette a vándorokat.

— Mit nézel rajtunk, huszár bácsi?... kérdezte az egyik vándor.

— Azt nézem... azt nézem, hogy miféle szerzet vagytok?

— Mi csak szegény vándorok vagyunk, felelt a másik vándorlő, de te látom, huszár vagy.

Zapetykónak nagyon tetszett ez a szó, mert ő éppen nem volt huszár, sőt soha sem is volt huszár, hanem csak a falu dobosa.

— Bizony én huszár vagyok, felelt Zapetykó büszkén és megpödrötte a bajuszát.

Közelebb lépett a vándorokhoz és barátságosan nézett rájuk.

A vándorok, miután látták, hogy Zapetykó nem haragszik, tovább is kérdezősködtek.

— Hát aztán sok háboruban voltál, huszár-bácsi? Már a külsőd is azt mutatja, hogy nagy hős lehettél! szólta a legöregebb vándor és ravasz szemével mosolyogva nézett végig Zapetykón.

— Bizony én sok háboruban voltam! felelt Zapetykó és úgy sodorta a bajuszát, mint az asszonyok a fonalat szokták. Zapetykó bizony soha se volt háboruban. Talán akartok valamit inni? kérdé. Ha nincsetek, csak szóljatok!

— Bizony nekünk nincs pénzünk és szomjasak vagyunk, mondta az öreg vándor.

Zapetykó erre mindjárt borral kínálta a ravasz vándorokat.

— Sok ellenséget megöltél, nemde? folytatá az öreg vándor.

— Bizony! Ugy vágtam őket, mint a répát! mondta Zapetykó és már olyan hegyes

volt a bajusza, hogy a tű fokán keresztül bujt volna. Pedig hát Zapetykó egyetlen ellenséget sem ölt meg. Talán enni is akartok valamit? kérde tovább.

— Bizony mi éhesek is vagyunk, felelték a ravasz vándorok.

Zapetykó megzörgette a korcsma-asztalt.

— Hej, korcsmáros! Hamar adj a vándoroknak enni. Majd megfizetek érte.

A vándorok pedig folyton dicsérték Zapetykót, hogy milyen híres huszár ő és milyen nagy hős. Zapetykó pedig hallgatta őket és olyan vörös volt az arca, mint a főtt rák.

Mikor a vándorok már jól ettek-ittak, akkor elbúcsúztak Zapetykótól.

— Huszár bácsi, köszönjük a jóságodat. Bizony soha sem felejtünk el téged, se hős-tetteidet.

Igy szóltak a vándorok és elmentek másfelé, keresni Zapetykókat, akik újra jól tartják majd őket. De Zapetykó itt maradt a nagy szöggel, amit a vándorok beszéde ütött a fejébe.

Addi-addig gondolkozott, amíg saját maga is elhitte, hogy ő valamikor hős huszár volt. Mért ne lehetett volna hős huszár? Hiszen, lám, nem kell olyan sok a hősiességhez!

A piros huszársapkát félrevágta a fején és büszkén ment végig a faluu, mint ha legalább is generális volna.

— Félre paraszt! kiáltotta a szembejövőkre. Térjetek ki a huszárnak!

A falusi parasztok nem tudták mire vélni Zapetykó szavait; de mivel békeszerető emberek voltak, szépen kitérték Zapetykó elől.

Csak egy vén paraszt kérdezte meg Zapetykót:

— Hát aztán mikor voltál te huszár, öcsém?

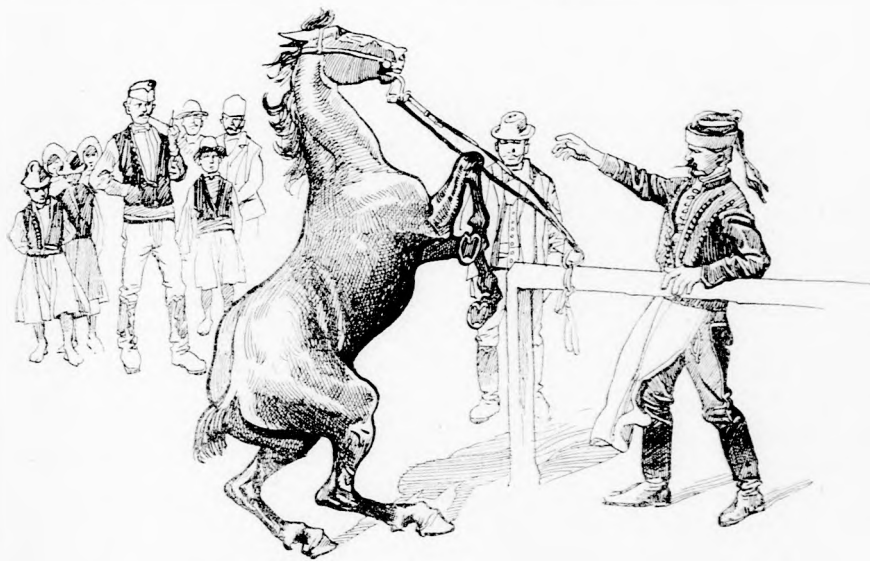
— Mi közöd hozzá? vágta oda büszkén Zapetykó. Eddig csak nem akartam dicselkedni veled, de most már hadd tudja meg az egész világ, hogy én valamikor vitéz huszár voltam és sok ellenséget levágtam.

A parasztok nevettek és a fejüket csóválták.

— Megbolondult Zapetykó, mondogatták.

De bizony Zapetykó azért nem hagyta magát:

— Hát akkor mért hordanék huszársapkát, ha nem lettem volna huszár! mondogatta. Csak arra vigyázzatok, hogy meg ne haragítsatok, mert akkor megmutatom a huszáros hatvágást!

SENKI SEM TUDOTT A HÁTÁRA FELÜLNI. (Lásd a 264. lapon.)

Addig beszélt Zapetykó, míg a parasztok lassan elhitték, hogy Zapetykó igazán huszár volt valamikor. Zapetykónak tekintélye nőtt félvállról beszélt az emberekkel. Ha pedig lovat látott, mindjárt elkezdte vizsgálni a lónak lábát, fogát, még a fülét is megnézte.

— Nem sokat ér ez a ló! mondta rendesen. Huszár koromban volt egy lovam, úgy hívták, hogy Villám. Az volt csak a ló! Olyan ló nincs több az egész világon.

A parasztok lassan-lassan elhitték Zapetykó beszédét. Ezentul, ha lóvásárra mentek, Zapetykót mindig magukkal vitték. Mert csak Zapetykó ért igazán a lóhoz!

Igy nőtt, nőtt Zapetykó híre, tekintélye. Ki tudja, talán még bíró is lehetett volna a faluban, ha közbe nem jő valami esemény, amely Zapetykó hírének, dicsőségének egyszerre véget vetett.

A falusi uraság háta-lovat vásárolt egyszer. Szép, vasderes állat volt, de olyan tüzes, hogy csaknem a csillagokat rugta. Emiatt senki se tudott a hátára felülni. (Lásd a képet a 263. lapon.)

A faluban már mindenki sorba próbálta a lovat, de bizony a paripa senkit se türt meg a hátán. A lovasai úgy potyogtak le róla, mint az érett alma a fáról.

Az uraság nagyon boszankodott a tüzes lóra.

— Hát már senki se tudja megfékezni ezt a lovat? kiáltotta mérgesen.

Akkor eszébe jutott valakinek, hogy itt van Zapetykó, a híres huszár.

— Majd megfékezi Zapetykó! Ha valaki megfékezi, az egyedül Zapetykó! mondogatták.

És futottak Zapetykéért.

Zapetykó megigazította a huszár-sapkát a fején.

— Hol van az a ló? kérdezte hetykén.

Az egész falu kigyúlt az utcára Zapetykó megesudálására.

Zapetykó pedig nagy büszkén felült a tüzes lóra. De alig ült fel rá, a paripa elkezdett vágtatni. Zapetykó úgy megijedt erre, hogy a ló nyakába kapaszkodott. A ló pedig vitte, amíg egyszer csak a földre

dobta. Még a huszár-sapka is lerepült a fejéről.

A falusiak pedig nevettek végig az utcán.

— Nézzétek a híres huszárt! kiáltották, mikor Zapetykó nagy nehezen föltápázkodott a földről.

Többé soha sem dicsekedett huszárságával. Sőt nagyon mérges lett, ha valaki huszárnak szólitotta.

Gyula bácsi.

VIRÁGOK A TÖRTÉNET MEZEJÉRŐL.

Leborulok a nemzet nagysága előtt!

1848 júliusában válságosra fordult a magyar nemzet helyzete. Mindenfelől ellenség környékezte. A szerbek fellázadtak, a horvátok Magyarország ellen készülődtek, az oroszok pedig a Pruth folyó mellett gyülekeztek. Ilyen körülmények között lépett július 11-ikén a beteg *Kossuth* Lajos az országgyűlés szószerkére és felszólitotta a nemzetet, hogy adjon az ország megvédésére 200.000 katonát.

Kossuth oly rosszul lett hirtelen, hogy a mondatot félbe kellett szakítania. Ekkor a képviselők, élükön *Nyáry* Pállal, az ellenzék vezérével felállottak és egy szívvel-lélekkel kiáltották:

— Megadjuk!

Kossuth szemében könnyek csillantak föl. Kezét mellén keresztbe tette és mélyen meghajolva, megindultan mondotta:

— Leborulok a nemzet nagysága előtt!

A VIRÁGTARTÓ HALÁLA.

(Becsztató vers.)

*Oh szép virágtartó,
Cserép lett belőled!
Senki sem kér többé
Virágot tetőled.*

*Nem álldogálsz többé
A mama asztalán,
Szemetes gödörben
Lesz a sírod talán.*

*Bizony nem akartam
Ily kora végedet,
Igaz jó barátod
Voltam én te neked.*

*Nem tettem egyebet,
Csak egyet ugortam,
S a szobának földje
Megrengett alattam.*

*Asztalka meglódult,
Te meg lefordultál,
S mert nem valál vasból,
Egyszerre kimúltál.*

*Eltört a csereped,
Eltört az enyém is,
Az asztalka alá
Kerülök ma én is.*

*Jaj, jön már a mama,
Az Ég legyen veled!
Ne félj, mert Gizike
Soha el nem feled . . .*

Elek apa.

Hogy készült az A BÉCZE*

— Kipling Rudyard elbeszélése. —

— *Á!* Jó lesz ez?

— Jó! mondá Taffi. Éppen olyan vagy mint egy potyka, mikor kitér a száját. Mondjad csak még egyszer!

— *Á, á, á!* mondá az apja. Ne légy olyan illetlen, kis lányom.

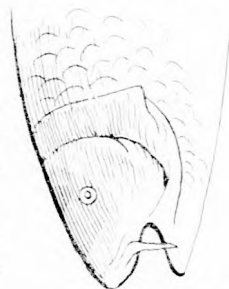
— Én nem vagyok illetlen, igazán nem, mondá Taffi. Ez az én különös, titkos meglepetésemhez tartozik. Mondsza csak: *á*, és tartsd nyitva a szádát, azután add kölesön azt a cápa-fogat. Most majd lerajzolok egy tátott száju potykát.

— Mire lesz az jó? kérde az apja.

— Hát nem látod? mondá Taffi, a nyirfa-héjat karcolva. Ez a mi titkos meglepetésünk. Ha én lerajzolok egy tátott száju potykát a barlang kormos falára, ha édes anyám nem haragszik meg érte, az eszedbe jutatja az *á* hangot. Akkor azt gondolhatod, hogy én a sötétben kiugrottam s megijesztettelek ezzel a hanggal, úgy ahogy tavaly tettem a Hód-mocsárban.

— Igazán? mondá az apa olyan hangon, mint mikor a nagyok komolyan kezdenek valamire figyelni. Csak folytasd kis lányom!

— Ejnye, mondá Taffi, nem tudok egy egész potykát rajzolni; de majd rajzolok olyas valamit, ami hasonlít egy ponty fejéhez. Tudod, hogy milyenek, mikor a fejüket bele dugják az iszapba. Tegyük fel, hogy ez egy ponty s gondoljuk, hogy az egész ide van rajzolva. Itt van a szája s ez azt

EGY HÉTTEL azután, hogy a kis Taffi azt a keveredést csinálta az apja lándzsájával, az idegennel és a képes levéllel, ismét elment az apjával halászni. Anyja ugyan azt szeretette volna, ha otthon marad és segít neki szárítani a bőroket, melyeket nagy karókra kellett akasztani a barlang mellett. Csak hogy Taffi elsompolygott az apja után és halásztak. Egyszerre elkezdett vihogni s az apja mondá:

— Ugyan ne légy olyan pajkos, kis lányom!

— De mikor olyan furesa volt! felelt Taffi. Emlékszel-é, hogy eltátotta száját a törzs-fő és milyen arca volt az az idegen a sáros hajával.

— Emlékszem hát, mondá Tegumé. Két szarvasbőrt kellett az idegennek adnom azért, amit vele tettek.

— *Mi* nem csináltunk semmit, mondá Taffi. Mama bántotta, meg a többi neolit asszony, meg a sár.

— Ne beszéljünk már róla, felelt az apa. Ülünk le és reggelizzünk.

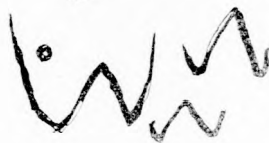
Taffi egy velős csontot kezdett rágni s teljes tíz percig egyetlen egy szót sem szólt; ezalatt apja egy cápa-foggal nyirfa-kéreg darabkákra kezdett karcolgatni. Azután így szólt.

— Édes apám, valami nagyon különös meglepetés jutott az eszembe. Mondj valami hangot, akár milyen hangot!

Tegumé ezt mondta:

*Vesd össze a »Kis Lap« 64. évfolyamának 18. és 19-ik számában a »Hogyan készült az első levél« című elbeszéléssel.

1.

jelenti *á*. És ezt rajzolta a nyírfa-kéregre.

— Ezenemrossz, mondá Tegumé és rá karczolta

az ő kérgére is. De elfelejtetted a bajuszát, amint lelóg a szájára.

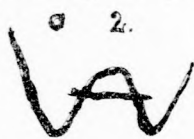
— Csakhogy azt nem tudom lerajzolni.

— Nem kell mást rajzolni, csak amint kinyitja a száját s lelóg rajt a bajsza. Akkor mi már tudjuk, hogy ez ponty, mert más halnak nincs ilyen bajsza.

Nézd csak, Taffi!

És ezt rajzolta:

— Most majd én is lerajzolom, mondá Taffi. Jó lesz, ha így rajzolom?

2.

És az ő rajza ilyen lett:

— Nagyszerű! mondá az apja. Akár hol látom majd ezt a rajzot, úgy megjedek, mint ha egy fa mögül ugranál ki és mondanád: *á*.

— Most mondj más hangot, szólt Taffi büszkén.

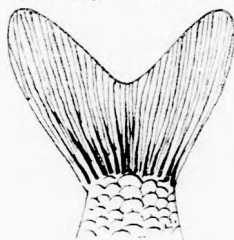
— *Vá!* mondá az apja hangosan.

— Ejnye! Ez már nagyon különös hang, mondá Taffi. A vége *á*, a potyka szája. De mit csináljunk az elejével? *Vé — vé — vé, á — vá!*

— Hasonlít az *á*-hoz. Rajzoljuk le a potykának egy másik részét s kössük össze a kettőt.

Igy szólt Taffi apja, mert már neki is kezdett tetszeni a dolog.

— Nem jó lesz. Ha összekötjük a kettőt, könnyen elfelejtem. Rajzoljuk külön.

Rajzoljuk le a farkát. Ha a pontyafejetetjén áll, a farka van fölfelé. *S* azt hiszem, hogy a farkát könnyen le tudom rajzolni.

— Okos gondolat, mondá Tegumé. A potyka farka jelenti a *vé*-t. És meg-rajzolta.

— Most én is megpróbálok, mondá Taffi. Csak hogy én nem tudok úgy rajzolni, mint te, édes apám. Jó lesz, ha én csak a görbe végét rajzolom és a szárát elhagyom?

És ezt rajzolta:

Az apja intett, hogy jól van és szemé ragyogott az izgatottságtól.

— Nagyszerű! mondá Taffi. Most mondj valami más hangot, édes apám!

— *Ó!* mondta az apja hangosan.

— Ez nagyon könnyű, szólt Taffi. Szájad olyan kerek, mint a tojás vagy a kavics. Tehát egy tojás vagy egy kavics jó lesz?

— Csak hogy nem találsz mindig tojást vagy kavicsot. Rajzoljunk hát egy ilyen kerek valamit.

És ezt rajzolta:

— Szent Isten! kiáltott Taffi, meny-nyi szép hang-

képet rajzoltunk: potyka fejét, potyka farkát, tojást! Most mondj valami mást, apám!

— *Sss!* szólt az apja s homlokát összeráncolta, csakhogy Taffi észre se vette.

— Ez nagyon könnyű! mondá tovább rajzolva a nyírfa-kéregre.

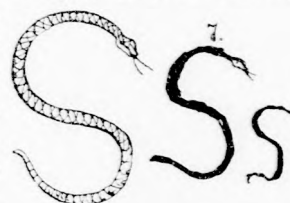
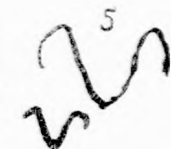
— Ej! Én csak gondolkoztam, s nem akarom, hogy zavarj, mondá az apja.

— Az mindegy, ez is hang. Így tesz a kigyó is, mikor gondolkodik s nem akarja, hogy zavarják. Hát az *s* hang legyen egy kigyó. Jó lesz?

És ezt rajzolta:

— Látod, ez is egy titkos meglepetés folytatá. Ha

egy ilyen kigyót rajzolsz a barlang falára, mikor a lándzsádat javítod, tudni fogom, hogy gondolkozol és majd csöndesen viselem magamat. *S* ha felrajzolod egy fára, midőn halászol: tudni fogom, hogy lassan,

lábujj-hegyen köll járnom, hogy zajt ne csináljak.

— Igazad van, mondá Tegumé. S ez a játék több, mint te gondolod. Taffi édes, tudom, hogy te olyan szép és pompás dolgot találtál ki, amilyenre még senki sem gondolt embereink közül, amióta cápa fogát kezdtek használni a lándzsa hegyéül tüzkő helyett. Bizony, mi most a világnak egy nagy titkát találtuk meg.

— Hogyan? kérde Taffi s a két szeme ragyogott az izgatottságtól.

— Nézd csak! felelt az apja. Mi a víz neve a Tegumék nyelvén?

— *Vá*, persze hogy az; és a folyó neve is *vá*.

— Hát hogyan hívjuk a rossz vizet, amelyből nem szabad inni, mert beteg lesz tőle az ember. A mocsár fekete vizét?

— Az meg *vó*.

— Most nézz ide mondá az apja. Tegyük föl, hogy te ezt látod bekarcolva egy fába egy mocsár mellett. És ezt rajzolta:

8.

— Potyka farka és kerek tojás. A kettő együtt *vó*, azt jelenti rossz víz. Persze, hogy akkor nem iszom abból a vízből, mert tudom, hogy rossz.

— S nem is szükséges, hogy ott legyek a víz mellett. Ha pár mérföldnyire vagyok is, mégis...

— Mégis annyit ér, mint ha ott volnál mellettem és mondanád: Taffi, ne igyál a vízből, mert megbetegszel. Ezt jelenti a potyka farka és a kerek tojás. Apuskám, mondjuk el ezt édes anyámnak.

És Taffi ujjongva táncolt apja körül.

— Még nem, mondá Tegumé, amíg nem folytattuk a dolgot. Nézzük csak. *Vó* azt jelenti rossz víz, *só* pedig annyi mint: tüzön sült ededel; úgye? És ezt rajzolta:

9.

— Igenis: kigyó és tojás, mondá Taffi. Ez tehát azt jelenti, hogy

az ebéd kész. Ha ezt látod a fára rajzolva, tudod, hogy haza kell jönnöd a barlangba.

— Édesem, mondá Tegumé, ez is igaz. Most várj egy kicsit. Valami baj van. *Só* azt jelenti, hogy kész az ebéd, *szó* pedig a rudak neve, amelyekre a bőröket akasztjuk, hogy száradjanak meg.

— Azok a szárító-rudak! mondá Taffi. Nem szeretem rájuk akasztani a nehéz, meleg, szőrös bőröket. Ha te lerajzolod a kigyót és a tojást s én azt hiszem, hogy kész az ebéd és sietek haza az erdőből és otthon azt látnám, hogy a nehéz bőröket kell a rudakra akasztani: ez bizony nem volna jó.

— Ugy-e haragudnál? Hát akkor másképp kell rajzolni azt, hogy *szó*. Az egyik kigyó így csinál *s-s-s*, a másik meg így sziszeg *z-z-z*. Rajzoljunk hát egy sziszegő kigyót, amelyik előre néz, s ez jelenti a *z-t*. S ezt rajzolta:

— Már most, folytatta Tegumé, ha azt akarjuk, hogy a mi rajzunk az *sz* hangot jelentse, rajzoljunk egymás mellé két kigyót; az egyik előre néz, a másik hátra. Így ni!

És ezt rajzolta:

Taffi tapsolt és ugrált örömeiben.

— Most mondjunk egy más hangot. Azt mondom *só*. Ez jelenti a mi nyelvünkön a lándzsát, Taffi. És nevetett.

— Ne boszants! mondá Taffi és eszébe jutott a levél, meg az idegennek sáros haja. Hát rajzold apám!

— Rajzoljunk hozzá barlangot, meg hódokat is? kérde az apja. Vagy csak a lándzsátrajzoljukle?

És ezt rajzolta:

— Erre szinte azt gondolhatná anyád, hogy megöltek.

10.

12.

— Hallgass már, apuskám! Ne beszéljünk arról. Inkább mondj valami más hangot. Milyen szépen haladunk!

— Jól van, felelt az apja. Hát azt mondom *sú*, ez jelenti az eget.

Taffi lerajzolta a kígyót, azután megállott. Valami ujat kell rajzolnunk az utolsó hang számára.

— *Sú-sú-sú* mondá az apja. Hasonlít a kerek tojás hangjához, csak hogy vékonyabb.

— Rajzoljunk hát egy vékonyabb tojást, s gondoljuk, hogy béka van benne.

— Azt nem lehet, mert összezavarod a másik kerek tojással. *Sú-sú-sú!* Tudod

13.

mit? Hagyjuk nyitva a tojás felső végét, mert azon szalad ki az *ú* hangja. Így ni!

És ezt rajzolta.

— Nagyszerű! Ez sokkal jobb, mint

hogya ha egy békát rajzoltunk volna. Csak rajta, folytassuk! mondá Taffi, tovább rajzolva a cápa fogával.

Az atyja is rajzolt, keze remegett az izgatottságtól, és ezt rajzolta:

14.

— Nézd csak, Taffi! Találd ki, mit jelent ez a rajz a mi nyelvünkön? Ha kitalálod, kész a mi titkunk.

— Kígyó, lyukas tojás, potyka farka és potyka szája, ez: *sú-vá*. Ég vize, vagyis eső. És épp ekkor egy esőcsepp hullott a kezére, mert amíg így beszélgettek, az ég beborult. Ugy-e apa, esik? Ezt akartad mondani nekem?

— Ezt, ezt! És ugy-e megmondtam neked, anélkül, hogy egy szót szoltam volna.

— Igaz, de egy pillanat mulva én is megtudtam volna, mikor az esőcsepp a kezemre hullott. Most már ezt sem felejttem el. *Sú-vá* azt jelenti eső, vagy azt, hogy mingyárt esik az eső. Ugy-e apuska? (És

ugrálni, táncolni kezdett körülötte.) Tegyük föl, hogy te elmész, mielőtt én fölkeltem volna, s ezt rajzolod a barlang falára: *sú-vá*, én tudni fogom, hogy esni fog az eső s elviszem magammal a hódbőr fejrevalómat. Hogy fog majd anyuska csodálkozni!

(Vége következik.)

KÖZMONDÁSOK.

Hiába fürdik a csóka, nem lesz hattyu belőle.

*

Bátran cincog az egér, ha macskát nem érez.

*

Anyja után csiripel a veréb.

*

A jó barátot szerencse hozza, szükség megpróbálja.

*

Bölcs ember mindenütt otthon van.

*

A szamarat füléről, bolondot beszédéről lehet megismerni.

*

Boszut állni nem vitézség.

*

Beszédnek egyenese, munkának szorgosa jó.

*

A civódás méreg, a béke orvosság.

*

Düledező falhoz ne támaszkodjál.

*

Elég gazdag, aki senkinek se tartozik.

*

A fősvény kétszer költ, a rest kétszer fárad.

*

Fehér liliomnak is fekete az árnyéka.

*

Elmult dolognak felejtés a vége.

*

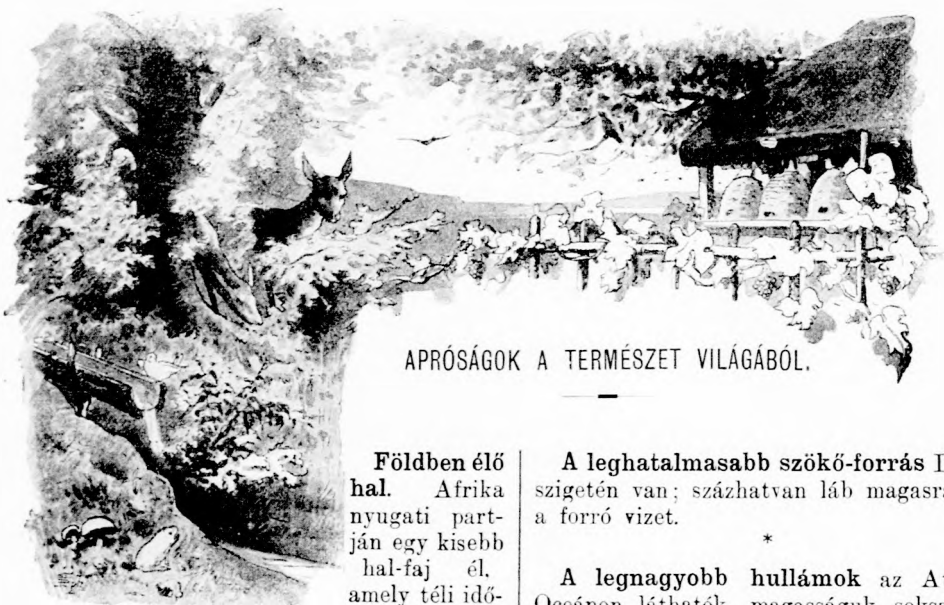
Rejtett kincsnek nincsen haszna.

*

Elvégzett dolognak nem kell tanács.

*

Ezüst korsónak a cserepe is jó.

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

Földben élő hal. Afrika nyugati partján egy kisebb hal-faj él, amely téli időben a száraz földre veti magát és az iszapos földben méternyire furja be magát a földbe és ebben a mélységben négy hónapot tölt.

Éles szaglás. A dög-keselyű harminc mértföldről megérzi a hulla szagát a sivatagban.

A kard-hal olyan erővel támad, hogy csont-orrmányával a hajók réz-lemezeit is átüti, de ekkor bele is törik az orrmánya.

Az orrszarvu bőre a nyak tájékán egy és fél hüvelyk vastag.

A déli földgömbön háromszor annyi fényes csillag van, mint az északon, de az összes csillagok száma felannyi délen, mint északon.

A leghosszabb folyó a Misziszípi. Legtöbb vize is ennek van.

India szent tavaiban háromszáz éves krokodilusokat is ösmernek.

A bálna harmincöt mértföldnyi sebességgel uszik óránként.

A leghatalmasabb szökő-forrás Izland szigetén van; százhatvan láb magasra veti a forró vizet.

A legnagyobb hullámok az Atlanti Óceánon láthatók, magasságuk sokszor a hatvan lábat is eléri.

Az arab ló a legkitartóbb. Harminc órán át megállás nélkül bír futni anélkül, hogy enne vagy inná valamit.

A föld legforróbb helye Szenegambia, hol árnyékban is 130 fok Fahrenheit meleget türenek gyakran az emberek.

Az állatvilág erőművészei. Ez a cím méltán illeti meg a rovarokat, melyek szárnyaikkal olyan óriási erőt fejtenek ki, melyhez arányosítva az ember legnagyobb erő kifejtése is csekélynek látszik. A bogár még csak nehézkesen röpköd, de a sokkal gyöngébb alkotású légy és szunyog vígan táncol a levegőben. És ha egy legyet szárnyánál fogva, úgy hogy lábaival szabadon mozoghat, egy gyújtó-szálhoz közelítünk, megragadja és fölemeli. Ha ember akarna hasonló erőt kifejteni, 9 méter hosszú és 40 centiméter vastag fagerendát köllene emelnie. A fülféreg, ha alkalmas módon befogják, könnyen vontat nyolc gyújtó-szálát, ami egy ígás lóra nézve teste nagyságának megfelelő 330 gerenda huzását jelentené. Az embernek az Eiffel-tornyot köllene átugrania, hogy a bolha ugróképességét elérje, mert a bolha saját testének magasságát kétszázszor meghaladó magasságra ugrik.

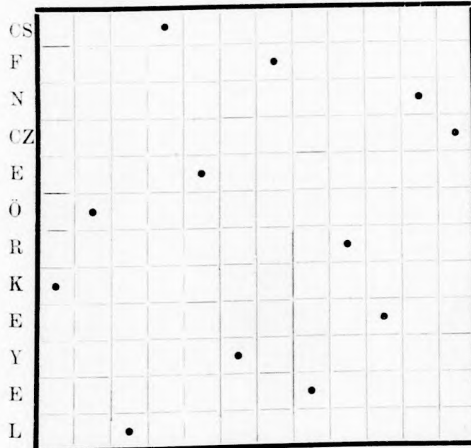
FEJTŐRŐ.

- ál
 - kar
 - el
 - ár
 - vas
 - ól
 - kos
 - iga
 - vet
 - est
- E szavakból új szavakat alkossatok olyképen, hogy a pótlandó szavak kezdőbetűiből egy jeles író neve derüljön ki.

Kör-rejtvény.

Pont-rejtvény.

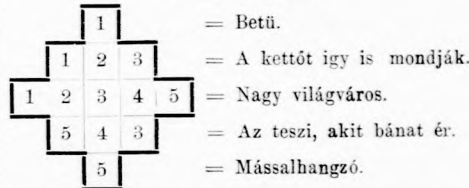
Kép-rejtvény.

Rejtett nevek.

Nincs többé Lajos Kaposvárott. (1 név.)
Pista máskor nélküle olvas. (3 név.)

Szám-rejtvény.

Felülről lefelé és jobbról balra olvasva egy s ugyanazon értelmet adja.

A megfejtők között, a kihuzott nevek sor-rendjében: **3 korona-, 5 korona- és 8 korona-áru** könyvet sorsolunk ki jutalom-díjúl.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LXV. köt. 15-dik számában közölt rejtvények megfejtése a következő:

Kép-rejtvény: Kapisztrán János.

Szám-rejtvény: Trombita harsog, dob bereg, kész a csatára a seereg.

Kocka-rejtvény:

Tréfás nyelvtan: 1. Irma.

2. Irén.

Ugró-rejtvény: Kisfaludy Sándor.

Rejtett nevek: Rebeka, Tinka, Kató, Karesi, Mari.

Megfejtők: Frankl Lilly, Wellisch Margit, Hoffer Sándor, Pálmai József, Fridmann Jenő, Balog Albert és Rózsika, Kimmel Ilonka, Zoltán

és Dagmár, Feldmann Margit, Szabó Gyula, Bernáth Lajos, Veszely Károly, Sziráky László, Lusztig Sándor, Benyovszky Pista és Béla, A halmi áll. gazd. felső népiskola tanulói, Devics Gizella és Sándor, Keczer Ilonka, Fekete Pista, Fülep Erzsike és Olga, Medveczky Margitka és Sándorka, Geszner Olgica, Szemző István, Gombai Irma, Piros és Feri, Wittman Erzsike, Thyll Laci, Erdődy László, Wagner Elzi és Jenő, Mérey Dalma, Papp Jenő, Könyöki Matild és Józsi, Geréb Andor, Szentirmai Imre, Herzfeld testvérek, Breuer Lajos, Jurenák Gizli, Könyöki Izolda, Ilona és József, Szántó Laci, Tischler Mici és Lajos, Balassa Béla, Rosenfeld Vilma, Milutinovits Corinna és Janka, ifj. Berde Béla, Kramer Irénke, Nemes István, Stengl Giza, Makray László, Plenczner Ada, Goldstein Anna és Ernuska, Paulik Irike, ifj. Bónyi Adorján, Fürst Sárka, Wolf Juliska, Rakovszky Menyhért, Tulok Mariska, Paravicini Mariska, Záborszky testvérek.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén: 3 korona árú könyvet nyert **Mérey Dalma, Nyitrai**; — 5 korona árú könyvet **Fridmann Jenő, Hollóháza**; és 8 korona árú könyvet **A halmi áll. gazd. felső népiskola tanulói, Halmi**, kiknek az illető könyveket a kiadóhivatal megküldi.

*

A **KIS LAP** LXV. köt. 14-ik számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Wittmann Erzsike, Országh Sándor és Géza, Strasser Bibi (?), Péch Blanka, Fürst Sárka, Matskasi Magda, Horváth Bandi, Winter Elza, Pongrácz Katinka, Keczer Ilonka, Szabó Gyula, Csizsár Zoltán, Szentirmai Imre, Szakács Mihály, Horváthy Gyula, Kenessey Pista, Weiser Erzsike és Arthur, Strasser Pál, Bibél Liska, Kramer Irénke, Szántó Laci, Schwarz Jenő, Balassa Béla, Rosenfeld Vilma, Dávid Kató, Irsai Pista, Stengl Giza.

Strasser Pál. Csak szerdán vagy csütörtök este találkozhatunk. — **Banga Lajos.** Ugy van, amint Gazsi bátyád mondta: a harang ércvegyületében sok az ezüst. Sőt, ha jól emlékezem, Spanyolország számos szép templomának egyikében van harang tiszta ezüsből, melynek szinte bűvös a hangja. Művecskédről akkor szölok, ha

elolvastam. — **Lipsey Teréz.** Derék, hogy szorgalmadat már most kiterjesztetted a *Kis Lapra* is. — **Wolf Juliska.** Örömmel olvastam sorocskáidat s bármikor s bármennyiszor: szívesen fogadom. — **Csatlós Balint.** Alig mult el a nyár s noha közben ragyogó, enyhe napok járnak, te már ott a Balaton partján alig várod, hogy korcsolyán száguldhass e pompás tavunk tükörén. Csak türtőztess magad: elkövetkezik annak az ideje a szó igaz értelmében akkor, »majd ha fagy«. — **Paravicini Mariska.** Türelmemről s szeretetemről biztos lehetsz. — **Goldstein Anna.** Ügyesek. Kettejéte közlöm. Utolsó kérdéssel fordulj a *kiadó*-hivatalhoz. — **Sürü Gábor.** Azt, hogy a vasuton már a 200 kmtr gyorsaságot is elérték, minden lap közölte. De nem gőz-, hanem villamos erővel éri el ezt a szédítő gyorsaságot. — **Janny Gizike.** A tanár urnak bizony nagy igaz van s az érdemelt szidásból nem is részt kérek, de teljesen magamra veszem. Bizony megcsuszamlott az írójának tolla s az én szemem és javító tollam elsiklott a hiba fölött: II. Rákóczi Ferenc nem Rákóczi Györgynek, de I. R. *Ferenek* volt a fia. Ez azok részére is szolgáljon helyreigazításul, kik II. Rákóczi Ferenc történetét csak a *Kis Lap*ban olvasták. — **Ifj. Bónyi Adorján.** A közlést közlöm, mint aránylag legkönnyebbet. — **Dr. K. (N. Szbn.)** A *kiadó*-hivatalnak adtam át, mint amelyre tartozik. — **Szántó Laci.** Reményem, azóta magad irhatsz, ami azt jelenti, hogy felépültél. — **Erdődy László.** Hiszen az a te lábdaganatod olyan baj, mely csak felnőtteket szokott érni! Igazán kíváncsi vagyok, mi okát állapították meg. De csak hogy tul vagy rajta! Szüretelni meg biz én csak a sarki kofánál szoktam. — **M. K.-né.** Utána nézetek. — **Geszner Olgica.** Az egyiket csakugyan megrajzoltam: azt a kutyásat. — **Pécsről** helyes megoldásokat vettem, csak hogy a szeleburdi megfejtő a nevét kifelejtette alóluk. — **Matskasi Magda.** Hát berukkoltál te is, kedves kis leányom! Annak a bizonyos édes asszonynak pedig, aki a soraid elé irt nekem levélkét, mondjad meg, hogy szíves érzelmeit melegen viszonzom. — **Garzó Pista.** Céltáblára külön pénzt költeni fölösleges. Mint ahogy a papíros sárkányt sem a boltban veszed, csak a hozzávalót: csinálhatsz céltáblát magad is. — **Gerber Erzsike.** Majd megvállik, bevállik-e? — **Tischler testv.** Ha verseny lesz köztetek: már hogyan is nyilváníthatnék véleményt vagy ítéletet a pályázat előtte előtt? Türellemmel várjátok be az eredményt. — **Dorina néni.** Az olyan elvétések bizony megesnek, ha a szerző kéziratának nem hagy jókora szélit, amely szél (margo) az u. n. fésülés munkáját megkönnyíti. A sajtóhiba aztán gondoskodik a többitől. Mi az az *életi ló*? Eleven v. vén ló? De ezek mellékes dolgok szemben a gólyafióka történetével, mely minden tekintetben sikerült munka s hova előbb közlöm, természetesen rajzok díszében. — *Több levélről a jövő számban.*

JÓ SZIV.

Rakovszky Menyhért az Orsz. Gyermekekmenhely részére 2 K.

Az Ég áldása legyen a kegyes adakozón!

F. b.

Társ-szerkesztő **ROBOZ ANDOR.**

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten.